

toimialarakennetta ja työn tuotavuutta mittaavien indikaattorien avulla.

Itämeren alueen talousalan yhteistyöhön liittyvä paneeli puolestaan toisti meille suomalaisille kovin tutuksi tullutta pohjoisen ulottuvuuden käsitettä vielä kerran. Ulkoasiainministeriön Ari Heikkisen esitys saattoi toki synnyttää ulkomaisten osanottajien keskuudessa uusiakin "ajatuksellisia ulottuvuuksia". Professori Kivikari tarjosi samassa yhteydessä pohjoisen ulottuvuuden politiikan käytännön sovellukseksi kasvukolmio -hanketta.

Kongressin loppupuolen antia värittivät yritysjohtajat (mm. Nokia, Fortum ja Valio), jotka jakoivat kokemuksiaan ja näkemyksiään yritysten merkityksestä EU:n roolin vahvistajana entisissä suunnitelmatalousmaissa. Yleisvaikutelmaksi näistä esityksistä jäi verrattain myönteiset ja toiveikkaat tulevaisuuden odotukset. Mieliä erityisesti Venäjän markkinoiden osalta olivat jopa yllättävän positiivisia. Tosin esimerkiksi Fortumin Moskovian edustustoa johtava Seppo Remes halusi korostaa sitä, että Venäjän taloustilanteeseen ja liike toimintaympäristöön liittyvä uutisointi on ulkomailla ajoittain ollut kohtuuttoman kielteistä toteutuneeseen kehitykseen ja uudistuksiin nähden.

East goes West

Kongressin mielenkiintoisimpiin tulevaisuuden haasteita kartoitettiin teemoihin — ainakin liiketaloudellisen tutkimuksen näkökulmasta — kuului siirtymätalouksien yritysten kansainvälistymisen ja näiden suorat sijoitukset länteen. Oli ilo huomata, että tämä toistaiseksi suhteellisen vähän tutkittu aihepiiri kuuluu yhtenä osana juuri Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun painopistealueisiin Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksessa.

Kongressin houkuttelevuutta lisäsi myös se, että professori Kari Liuhto oli tapahtuman tiimoilta onnistunut patistamaan poikkeuksellisen laajan kirjon kotimaisia ja kansainvälisiä tutkijoita artikkelien tekoon. Vaativa ja aikaa vievä editointi- ja painatus työ oli tehty peräti neljästä volyymista koostuvassa jättimäisessä kongressikirjasarjassa. Kongressi toimi myös näiden Studies in Industrial Engineering and Management, Lappeenranta University of Technology –sarjassa ilmestyneiden kirjojen julkistamistilaisuutena.

Yhteensä vajaat 2000 sivua sisältäneet teokset oli jaoteltu aihepiireittäin seuraavasti

1) Ten Years of Economic Transformation – The Economies in Transition and the EU Enlargement

2) Ten Years of Economic Transformation – Markets, Companies and Foreign Business in Transition

3) Ten Years of Economic Transformation – Societies and Institutions in Transition

4) East Goes West – The Internationalization of Eastern Enterprises.

Kunkin osanottajan kongressilaukkuun sisältyneet "tiiliskivet" aiheuttivat tosin pehmeäkantisinkin ennen kokemattonta painon tunnetta satunnaisen seminaarimatkaileijan olkapäällä. Tieto painaa, mutta onneksi näistä kirjoista riittää ammennettavaa todella pitkäksi aikaa.

Aihepiirijaottelu oli tehty mielestäni onnistuneesti ja jaotelu oli välttämätöntäkin, sillä sen verran poikkeavia artikkelit olivat aiheiltaan, näkökulmiltaan ja myös tutkimusmetodeiltaan. Kun tapahtuman otsikko oli näin laaja kuin oli, sulki se luonnollisesti sisäänsä mitä erilaisimpia lähestymistapoja ja teki seminaarista sisällöllisesti ajoittain hieman hajanaisen tuntuisen.

Kongressin erinomaisena vah-

vuutena oli kuitenkin toisaalta — paradoksaalista kyllä — pidettävä juuri sen laaja-alaisuutta ja monipuolisuutta. Muuten näin merkittävää ja suurta osanottajajoukkoa tuskin olisi saatu liikkeelle Venäjän ja Itä-Euroopan taloustutkimuksen kapealla saralla.

Tapahtuman käytännön järjestelyt oli myös hoidettu moitteettomasti suuresta osanottajamäärästä huolimatta. Kaikki kunnia tästä professori Kari Liuhdolle, professori Tauno Tiusaselle ja heidän tutkimusryhmälleen sekä avustavalle henkilökunnalle. Ohjelmajärjestelyissä koin puutteena ainoastaan sen, ettei paneeliesitysten yhteyteen tiiviistä aikataulusta johtuen mahtunut yleisön kysymyksiä ja niihin liittyvää keskustelua.

Tapahtuman rikkautena pidin puolestani sitä, että konferenssi onnistui kunnioitettavan tasapuolisesti kokoamaan sekä länsi- että itäeurooppalaisia alan asiantuntijoita.

Kongressin ohjelma on edelleen nähtävissä internetissä osoitteessa

URL: <http://www.iem.lut.fi/uta/rgreeb/content/congress.html>

Maarit Lindström

Karjalan tutkimuslaitos täytti 30...

...ja esittäytyy nyttemmin yhä laajemmalla rintamalla myös itäisen Suomen Venäjä-tutkimuksen keskuspaikkana.

Joensuun yliopiston erillislaitos, Karjalan tutkimuslaitos (KTL) vietti joulukuun 2001 alussa 30-vuotisjuhliansa hillitysti - lähinnä kirjanäyttelyn ja juhlaseminaarin puitteissa. Juhlakirja toki ilmestyi. Se on Pekka Hakamiehen, Ilkka Liikasen ja Heikki Si-

molan toimittama artikkelikokoelma *Sortavala – rajakaupunki* (Joensuun yliopisto, Karjalan tutkimuslaitoksen julkaisuja N:o 132, Joensuu 2001).

Sortavala-kirja kuvaa hyvin niitä uusia kansainvälisiä tuulia, jotka Pielisjoen linnaa keskuspaikkana pitävässä laitoksessa puhaltavat. Kirjoittajajoukossa on sekä venäläisiä että suomalaisia, mutta KTL:n tutkijat julkaisevat itsekin paljon. "Linnassa" on tähän mennessä puurrettu mm. 35 väitöskirjaa. Hyvin yleisiä ovat nykyisin myös englanniksi tai venäjäksi ilmestyvät yhteisjulkaisut, joissa KTL tai sen tutkijat ovat mukana. Ne syntyvät usein eri projektien tai kansainvälisten seminaarien ja symposiumien oheistuotteina.

KTL:ssa toimii kolme osastoa: humanistinen, yhteiskuntatieteellinen ja ekologian osasto. Laitos perustettiin alunperin suorittamaan Itä-Suomen ja Karjalan henkiseen ja aineelliseen kehitykseen liittyvää tutkimusta. Vähitellen ja erityisesti 1990-luvulla alueelliseksi tutkimuskohteeksi on tullut myös Luoteis-Venäjä. Laitoksen strategiset painoalat ovat nykyisin seuraavat:

1) Syrjäisten alueiden muuttuva asema (Itä-Suomi ja Karjalatutkimus, alue- ja maaseutu-, alue-talous ja työelämä tutkimus)

2) Identiteetti ja valta (etnisyys ja nationalismi, kansalaisyhteiskunta- ja politiikan tutkimus, integraatio- ja alueellistumistutkimus)

3) Venäjä ja rajat

4) Ympäristön tila

5) Ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

Mainittujen painoalojen puitteissa Karjalan tutkimuslaitoksessa on tehty viime vuosina mm. Venäjään liittyvää historian tutkimusta, maaseutu- ja kansalaisyhteiskuntatutkimusta, nuoriso- ja työelämä tutkimusta sekä ympäristötutkimusta. Venäläiset yhteistyökumppanit ovat löytyneet

pääosin Petroskoin ja Pietarin korkeakouluista ja Venäjän Akatemian filiaaleista.

KTL:n kokonaisbudjetti on tällä hetkellä suunnilleen pari miljoonaa euroa, josta puolet tulee Joensuun yliopistolta ja toinen puoli Suomen Akatemialta, ministeriöiltä ja EU-ohjelmista. Henkilökuntaa oli vuodenvaihteessa 2001-2002 lähes sata, joista tosin vain 12 työskenteli vakinaisen tutkijan virassa. Projektitutkijat (n. 50 kpl) ovat selvä enemmistö.

"Venäjä ja rajat" on KTL:n selkein strateginen Venäjä-painoala, joka yhdistää Luoteis-Venäjän valtiorakenteen murroksen ja erityisesti Karjalan tasavallan kulttuurin ja yhteiskuntakehityksen tutkijoita. Myös ympäristön sekä raja- ja lähialueiden yhteistyömuotojen tutkimus kuuluu tämän painoalan raameihin. Syyskuun 2001 lopulla Joensuussa järjestettiin Karjalan tutkimuslaitoksen ja Itännovan yhteisvoimin kansainvälinen symposiumi "Euroopan unionin rajalla", jossa aiheina olivat juuri rajaseutuyhteistyö ja kansalaisyhteiskuntakehitys Venäjällä.

Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen tutkijakoulu

Aleksanteri-instituutin tutkijakouluun valitut

Vuosille 2002-2005:

Häyrynen, Nina

Ongelmanmäärittelyn ja merkityksenannon kulttuurisidonnaisuus Venäjän ja Suomen (sekä muiden sopimusosapuolten) välisen ympäristöyhteistyön toteutusta ja ympäristöpoliittista integroitumista ehdollistavana tekijänä

Ympäristöpolitiikka, Tampereen yliopisto

Kauppila, Tarja

Finanssipolitiikka ja suhdannevaihtelut: kehittyneet maat vs. transitiomaat
Kansantaloustiede, Jyväskylän yliopisto

Korhonen, Anna

National Minorities and International Involvement in Post-Socialist Nation-Building Processes: the Case of Russian-Speakers in Estonia
Sosiologia, Helsingin yliopisto

Leshukova, Katerina

Suomalaisten yritysten suorat investoinnit Venäjällä
Kansainvälinen kauppa, Turun kauppakorkeakoulu

Palonkorpi, Mikko

Keski-Aasian ja Kaukasuksen turvallisuuskompleksi
Kansainvälinen politiikka, Helsingin yliopisto

Saari, Kirsikka

Modernisaatio ja neuvostokultturi: kollektiivinen ja yksilöllinen kulutus Stalinin kauden jälkeisessä Neuvostoliitossa. Erityisalana muotiteollisuus ja pukeutuminen
Yleinen historia, Helsingin yliopisto

Vuorinen, Pihla

Perhekulttuurit kerronnallisina konstruktioina transnationaalisessa kontekstissa. Tutkimus entisen Neuvostoliiton alueella asuvien ja sieltä Suomeen muuttaneiden perheiden kerronnasta
Perinteentutkimus, Joensuun yliopisto

Vuosille 2002-2003:

Elo, Kimmo

Vom Totalitarismus zur Demokratie? Ostdeutschland seit 1988
Valtio-oppi, Turun yliopisto